

“ทิศทางการศึกษา ด้านการประมงและเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำนานาชาติ”

ดร.เกรียงศักดิ์ เม่งอำพัน

รองศาสตราจารย์, คณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำ,
มหาวิทยาลัยแม่โจ้

อุดมลักษณ์ มณีโชติ, ดวงพร อมรเลิศพิศาล

และ วุฒิพจน์ ศุภวีริยากร,
อาจารย์, คณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำ,
มหาวิทยาลัยแม่โจ้

253626

จากการที่คณะอาจารย์ตัวแทนจาก คณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำ ได้เข้าร่วมงานประชุมวิชาการเรื่อง “International Symposium on Aquaculture and Fisheries Education” (ISAFE) เมื่อวันที่ 27-30 พฤศจิกายน 2552 ณ สถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย (AIT) ซึ่งเป็นการประชุมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทางการประมงและเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำและแนวทางการเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรม โดยเน้นหนักในเรื่องการจัดทำหลักสูตรศึกษาการประมงและเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำนานาชาติและความร่วมมือกันซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการจัดงาน ดังนี้

1. เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทางการประมงและเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในประเทศแถบเอเชียและภูมิภาคอื่นทั่วโลก
2. แลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างอาจารย์และนักวิชาการ ฝ่ายนโยบายทางการศึกษาและภาคอุตสาหกรรม
3. เพื่อกระตุ้นความร่วมมือกันระหว่างอาจารย์ นักวิทยาศาสตร์ รวมทั้งสถาบันการศึกษาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทางการประมงและเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ
4. ให้มีการเสนอผลงานวิจัยทางด้านการประมงและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำของนักศึกษาระดับบัณฑิตในภูมิภาคเอเชีย

หัวข้อในการประชุม มีประเด็นที่น่าสนใจมากมาย โดยมีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการศึกษาทางด้านประมงในแต่ละประเทศในสภาวะปัจจุบัน การพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน การสร้างเครือข่าย

ความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและภาคอุตสาหกรรม รวมทั้งทิศทางการศึกษาทางด้านประมงในอนาคต จากการนำเสนอผลงานการศึกษาและการวิจัยทางการศึกษาของตัวแทนจากคณะประมงฯ จากประเทศต่างๆ สามารถสรุปและมีประเด็นที่น่าสนใจดังนี้

การศึกษาทางการประมงในปัจจุบัน

การศึกษาทางการประมงในปัจจุบัน โดยเฉพาะทวีปเอเชียพบว่า ในหลายๆ ประเทศ นักศึกษาที่เข้ามาเรียนทางการประมงในระดับปริญญาตรีมีจำนวนลดน้อยลง และบางมหาวิทยาลัย นักศึกษาที่เข้ามาเรียนไม่ได้คุณภาพเนื่องจากมาตรฐานการศึกษาในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาบางโรงเรียนอยู่ในเกณฑ์ต่ำ รวมทั้งการเรียนการสอนทางการประมงในระดับมหาวิทยาลัยยังขาดการพัฒนาทักษะทางการสอน ดังนั้นการพัฒนาแนวทางและหลักสูตรการเรียนการสอน รวมทั้งมาตรการในการพัฒนาและยกระดับการเรียนการสอนจึงเป็นกระบวนการสำคัญในการที่จะปรับปรุงให้อยู่ในทิศทางที่เหมาะสม

ในหลายๆ มหาวิทยาลัยที่มีการจัดการเรียนการสอนทางการประมง ได้มีมาตรการต่างๆ ในการยกระดับการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น ได้แก่

1. ปรับปรุงกระบวนการวิชาต่างๆ ให้ทันสมัยมากยิ่งขึ้น โดยอาจเพิ่มกระบวนการวิชาในบางสาขาที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นพื้นฐานความรู้และความเข้าใจทางด้านชีววิทยาที่สัมพันธ์กับการประมงสำหรับนักศึกษาที่เริ่มต้นเรียน เช่น วิชา General View of Fisheries Science ใน University of Tokyo และเพื่อต่อยอดวิชาเฉพาะทางได้ดีตลอดจนเพิ่มแนวทางในการประกอบอาชีพและเป็นที่ยอมรับของแหล่งงาน

2. ปรับปรุงมาตรฐานหลักสูตรให้มีคุณภาพ และมีการตรวจสอบสร้างระบบรับรองคุณภาพของหลักสูตร ตัวอย่างของ Jabe Accreditation and Fisheries Education ที่ทำกับคณะประมง Nagasaki University ในประเทศญี่ปุ่น เพื่อให้บัณฑิตที่จบออกมามีประสิทธิภาพ สามารถทำงานได้และเป็นที่ยอมรับของภาคเอกชนได้อย่างเต็มศักยภาพมากที่สุด

3. จัดการฝึกอบรมต่างๆ ทางด้านการประมง กระบวนการเพิ่มทักษะและกระบวนการสอนให้ทันสมัยมากยิ่งขึ้น เช่น มีหลักสูตรที่น่าสนใจและมีผู้สมัครเข้าอบรมจำนวนมากได้แก่ หลักสูตรนานาชาติ Tilapia and Aquaponics Course ของมหาวิทยาลัย the University of the Virgin Island มีเป้าหมายที่ให้เพิ่มผลผลิตที่ดีที่สุดโดยใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

4. เพิ่มและปรับปรุงกระบวนการทดลองในห้องปฏิบัติการ และภาคสนามให้มากขึ้น หรืออาจมีการแลกเปลี่ยนนักศึกษาในการฝึกทักษะในต่างมหาวิทยาลัยหรือต่างประเทศ

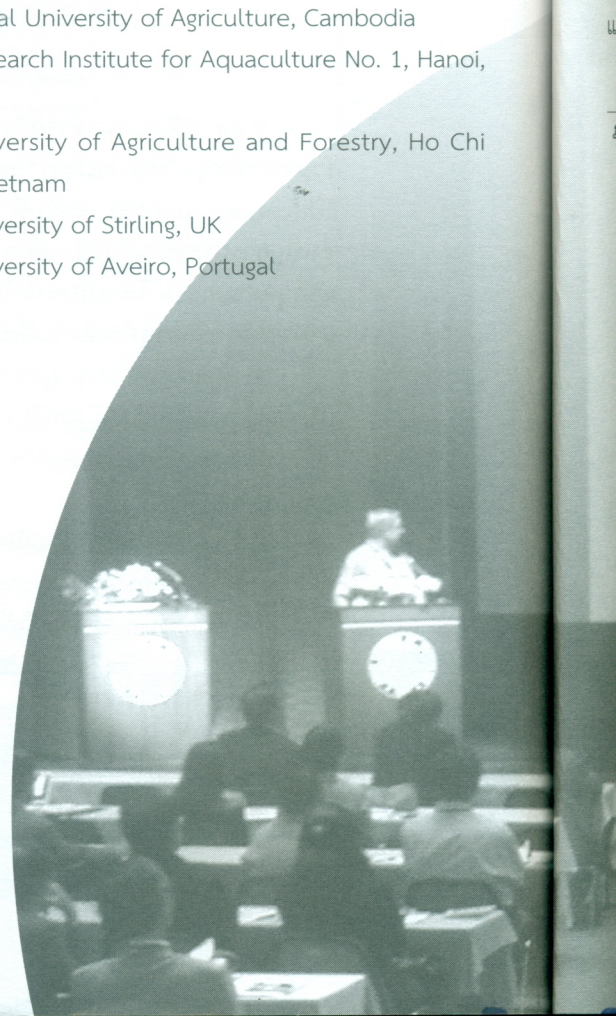
5. เพิ่มแรงจูงใจในการเรียนในระดับบัณฑิตศึกษา โดยการเพิ่มหลักสูตรที่ทันสมัย เช่น

- Aquaculture and fisheries resources
- Fisheries science
- Fisheries economics
- Fishery management
- Aquatic biology and marine biology
- Aquatic products processing and storage engineering

ในหลักสูตรเหล่านี้จะมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาความสามารถของนักศึกษา การวิจัยทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งการพัฒนางานวิจัยในเชิงอุตสาหกรรมหรือพาณิชย์

6. การพัฒนาความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างประเทศ ในภูมิภาคเอเชีย (The Asia-Link Program) โดยสถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย (AIT) ซึ่งมีความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาหลายสถาบัน คือ

- Royal University of Agriculture, Cambodia
- Research Institute for Aquaculture No. 1, Hanoi, Vietnam
- University of Agriculture and Forestry, Ho Chi Minh City, Vietnam
- University of Stirling, UK
- University of Aveiro, Portugal

โดยหลักสูตรจะมีการปรับมาตรฐานการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาในภูมิภาคเอเชีย โดยอิงการศึกษาและประสบการณ์จากมหาวิทยาลัยในภูมิภาคยุโรป

การพัฒนาหลักสูตรและการฝึกอบรม

การพัฒนาหลักสูตร Aqua-Internship Program ภายใต้การบริหารงานโดย Asia-Link Program โดยมีการคัดเลือก host organizations เช่น แหล่งชุมชน ฟาร์มเอกชน NGOs และห้องปฏิบัติการวิจัยต่างๆ ในหน่วยงานรัฐบาลของแต่ละประเทศ โดยให้นักศึกษาที่ถูกคัดเลือกในแต่ละสถาบัน มาฝึกงานหรือเรียนในองค์กรหรือสถานที่ที่เลือกไว้ข้างต้น เป็นเวลา 2-6 เดือน โดยการฝึกงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์หรือวิชาเรียน นักศึกษามีค่าใช้จ่ายเพียงค่าอาหาร ในส่วนที่เหลือไม่ว่าจะเป็นค่าที่พักและค่าเดินทางมหาวิทยาลัยที่ร่วมโครงการจะเป็นผู้จ่าย ซึ่งหลักสูตรนี้จะช่วยพัฒนาการเรียนการสอนของนักศึกษา รวมทั้งการจ้างงานในอนาคต

ในบางมหาวิทยาลัย เช่น College of Fisheries and Life Science (CFLS), Shanghai Ocean University, China มีการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาโดยการปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัย มีการเชิญนักวิทยาศาสตร์ที่มีชื่อเสียงทั้งในและต่างประเทศมาบรรยายแก่นักศึกษาทุกปี ทาง CFLS มีการให้ทุนการศึกษาแก่นักศึกษาที่มีผลการเรียนดีเด่น เพื่อสร้างงานวิจัยและตีพิมพ์ผลงานวิชาการที่มีคุณภาพในอนาคต และร่วมมือกับสถาบันการศึกษาในประเทศและต่างประเทศ โดยจะมีการส่งนักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาไปทำวิจัยยังมหาวิทยาลัยในต่างประเทศ นอกจากนี้ผู้เขียนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับรองอธิการบดี Assoc. Prof. Wei Hua

ถึงโอกาสและความสนใจร่วมมือทางวิชาการระหว่างคณะเทคโนโลยีการประมงฯ กับคณะดังกล่าวให้ความสนใจ

นวัตกรรมการเรียนการสอน

การพัฒนาเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องทางด้านประมงและอุตสาหกรรม (Fisheries industries website) โดยทางมหาวิทยาลัย Shanghai Ocean University, China ได้สร้างเว็บไซต์ China-Fishery.net ในการให้บริการความรู้ข่าวสารทางการประมงแก่นักศึกษา ชุมชนและผู้สนใจ นอกจากนี้ยังเป็นสถานที่แลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน (Network Classroom) โดยใช้ภาพกราฟิก เสียงและสื่อวิดีโอต่างๆ

เว็บไซต์ AQUA-TNET เป็นความร่วมมือของ European Higher Education Area เกี่ยวกับการประมงและการเพาะเลี้ยง รวมทั้งการจัดการทรัพยากรแหล่งน้ำ โดยมีองค์กรเข้าร่วม 109 องค์กร ทั้งในส่วนของมหาวิทยาลัย องค์กรการฝึกอบรมต่างๆ สถาบันวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประมง สามารถถ่ายทอดเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาและวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประมงได้เป็นอย่างดี

การเตรียมการจัดประชุมวิชาการประมงนานาชาติครั้งที่ 9 ภายใต้เป้าหมาย **วิชาการดี สัตว์น้ำดี ชีวิตดี** ในเดือนเมษายน ปี 2011 จัดโดย Shanghai Ocean University, China ร่วมกับ Asian Fisheries Society เป็นเวทีทางวิชาการที่ยอมรับและใหญ่ที่สุดในเอเชีย จะมีผู้ร่วมประชุมเสนองานประมาณ 1 พันคน และจะเป็นโอกาสอันดีที่คณาจารย์และนักวิจัยได้มีโอกาสนำเสนองาน พร้อมกับการศึกษาดูงานเพื่อความร่วมมือทางวิชาการกับมหาวิทยาลัยดังกล่าวต่อไป

ภาพจาก : <http://www.bloggang.com/data/bubujung/picture/1211062660.jpg>

- The rate of change is accelerating - taught what we know at university is out of date within a decade
- Today's bright idea becomes tomorrow's while elephant
- Humanity is now faced with unprecedented and unpredictable change - global warming